

John Madge: The Origins of Scientific Sociology

Tavistock Publications, 1963, str. 600.

Autor konstatuje, že v Británii jsou v sociologii o 15 let pozadu za Spojenými státy americkými a některými evropskými zeměmi v tom, aby sloučili empirickou teorii, vybroušenou techniku výzkumnou a schopnost osvětlit praktické problémy, a proto chce v této knize ukázat krajanům jak možnosti, tak potíže, jež očekávají pokusy vybudovat vědeckou sociologii. Proto si vybral 12 témat, aby na nich ozřejmil, jak ji budovat. Vyjma Durkheimovu *Sebevraždu*, jež je z r. 1897 (angl. překlad z r. 1951), jsou to práce z minulé poloviny tohoto století a vznikly ve Spojených státech, kde jsou podle něho také hlavní výzkumná střediska na universitě Kolumbijské v Novém Yorku, na Kalifornské universitě v Berkeley a na universitě v Chicagu, ač někteří autoři pocházejí ze Starého světa. Mezi vědecké sociology počítá jen části Maxe Webera, jehož přiblížení k základům sociální struktury je stále ještě moderní, ale nepočítá k nim starší sociology, z nichž uvádí Spencera, Sumnera, Simmela a Tönniese.

Podnět k vybraným monografiím daly autorům většinou důležité současné sociální problémy, jako problém sebevraždy Durkheimovi, jehož zpracování vyhovuje autorovým zásadám. Dále je to problém sociální dezorganizace, jak jej studovali na polských sedlácích jak v Polsku, tak ve Spojených státech po jejich vystěhování W. I. Thomas a Florian Znaniecki ve spise *The Polish Peasant in Europe and America*, 1918–1920, ekologie velkého města, jak ji zpracovávala chicagská škola kolem r. 1930 v čele s Parkem a Burgessem a jejich žáky v několika spisech, z nichž Madge nejvíce rozbírá spis H. W. Zorbaugh-a *The Gold Coast and the Slum*, studující poměry ve čtvrti boháčů a v sousední čtvrti společenské spodiny v Chicagu. Život v malém městě (Muncie ve státu Indiana) popisovali manželé R. S. a M. H. Lyndovi ve spisech *Middletown, A Study in Contemporary American Culture*, 1929, a *Middletown in Transition, A Study in Cultural Conflicts*, 1939. Počátky průmyslové sociologie sleduje hlavně na základě spisu *Management and the Worker*, 1939 (autoři F. J. Roethlisberger a W. J. Dickson) a studium oblasti chudiny a zločinu s pokoutním obchodem a jinými průvodními zjevy na spise W. F. Whyte-a *Street Corner Society*, 1943, 1955² („Cornerville“ nazývá tento autor čtvrt

Bostonu obývanou hlavně italskými přistěhovalci). Mezi tyto základní spisy počítá také známý spis švédského ekonoma Gunnara Myrdala (a spolupracovníků) *American Dilemma*, 1944, o postavení černochů v Americe a jejich poměru k bělochům, a rozsáhlé zkoumání ve 4 svazcích o americkém vojákovi za druhé světové války od několika spolupracovníků za vedení S. A. Stouffera: *The American Soldier, Studies in Social Psychology in World War II*, 1949, 1950. Jiný ožehavý problém, jež sleduje, je sexuální chování obou pohlaví v nejrůznějších vrstvách a skupinách, jak jej studoval s četnými spolupracovníky A. C. Kinsey (původně zoolog) v dílech: *Sexual Behavior in the Human Male*, 1948, a *Sexual Behavior in the Human Female*, 1953, a v jiných spisech. Fašismus, jeho kořeny a vzrůst byly předmětem zkoumání, jež na podnět amerického židovského výboru zahájil M. Horkheimer a dále vedli zejména T. W. Adorno a Erich Fromm, vesměs utěnci z Německa, a z Američanů především psycholog N. Sanford z Berkeley. Výsledkem byl hojně diskutovaný spis: *The Authoritarian Personality*, 1950. Jako základ této osobnosti označili autoritativní syndrom a jako typický rys velké části nižší střední třídy v Německu a j. evropských zemích označil Fromm sadomasochistický rys, na nějž nejsilněji apelovala nacistická ideologie. Poslední dva rozboru se zabývají spisy jednajícími o interakci jednotlivců v malých skupinách a jejím vlivu na změnu postojů a chování jednotlivců. Jsou to spisy: R. F. Bales, *Interaction Process Analysis*, 1951, a L. Festinger and H. H. Kelly, *Changing Attitudes through Social Contact*, 1951 (pod vlivem názorů a spisu Kurta Lewina: *Field Theory in Social Science*, 1951).

V poslední kapitole podává Madge jakýsi přehled a rozbor problémů v knize vykládaných a jejich třídění podle zemí, zjišťuje, jakých technik a metod jednotlivci autoři užívali při zkoumání a rozboru, kterých pojmů ze sociologické teorie se aspoň dotkli nebo se jimi zabývali (uvádí z nich pojmy, jako jsou dynamika sociální činnosti, otázka hodnot, sociální dezorganizace, typy společností, funkce a charakteristiky skupiny) a sledává, jak působily na rozvoj sociologie jiné současné teorie jako marxismus a psychoanalýza. Konstatuje, že marxismus byl dlouho, téměř až do poslední doby, sociology ignorován (k prvnímu osobnímu setkání sovětských a západních sociologů došlo až na kongrese v Amsterdamě r. 1956), zato psychoanalýza vykonávala značný vliv, byť většinou